

සිරිලකට කිරි උතුරවත්තනම්

දේශීය කෘෂි කර්මාන්තයෙහි කිරි පරිච්ඡාදනයට වැදගත් තැනක් හිමිවේ. පශු සම්පත් සංවර්ධනය කෙරෙහි ප්‍රමාණවත් සැලකිල්ලක් නොදක්වා බෝග වගාවෙහි දියුණුවක් ගැන සිතිය හැකි නොවේ. "සමස්ත ඉන්දියානු ගොවිතැන් රටාව ගවදෙනකගේ හා වැඩකරන ගවයාගේ උර මත පවතින්නේ" යැයි ඉන්දියාවේ භිටපු සුදු පාලකයකු වරක් පවසා ඇත. අප රටෙහි එළහරක් මෙන්ම මීහරක් පිළිබඳ තත්වය සලකනකල මෙම ප්‍රකාශය අපටද අදාළ වන්නේය.

අප දිවයිනෙහි සම්පූර්ණ ඉඩම් ප්‍රමාණය අක්කර එක් කෝටි 60 ලක්‍ෂයකි. මෙයින් වගා කළ හැකි ඉඩම් ප්‍රමාණය අක්කර 80 ලක්‍ෂයක් පමණ වන්නේය. එක් කෝටි 40 ලක්‍ෂයක් පමණ වන ජනතාවගේ දිවි පැවැත්ම නිරතුරුවම මෙම අක්කර 80 ලක්‍ෂය මත රඳා පවතී. බෝග වගාව සහ පශු සම්පත් සංවර්ධනය අතර ක්‍රමවත් පරිදි තුලනයක් පවත්වාගෙන යාමට නම් මෙම බිම් ප්‍රමාණයෙන් කොටසක් සතුන් ඇතිකිරීමේ කාර්ය උදෙසා උපයෝගී කරගත යුතු වන්නේය. දළ වශයෙන් ඇස්තමේන්තු කළහොත් අප පශු සම්පත් පහත සඳහන් පරිදි වන්නේය. එළහරක් ලක්‍ෂ 17½ යි, මීහරක් ලක්‍ෂ 8½ යි, එළවන් ලක්‍ෂ 5½ යි, උරන් ලක්‍ෂ 36,000 යි. බැටළුවන් 30,000 යි. දැනට දස වසරකට ඉහතදී එනම් 1966 දී එළහරක් හා මීහරක් සංඛ්‍යාව 1976 සංඛ්‍යාව හා සමාන විය. මෙයින් හැඟියනුයේ මෙම සතුන් අතර මරණ සංඛ්‍යාව සහ ඔවුන් මස් සඳහා සාකනය කිරීම එම දසකය තුළ සිදු වූ සත්ව උපත් ප්‍රමාණයට දළ වශයෙන් සමාන වන බවය.

කිරිපට්ටි පාලනයෙහි ප්‍රධාන අරමුණු

1. කිරි, කිරි නිෂ්පාදන සහ මස් මගින් ජනතාවට සත්ව පදාර්ථ ලබාදීම.
2. ගොවිතැන් කටයුතු සහ අනෙකුත් කෘෂි කම්පාන්ත සඳහා වාහක බලය සැපයීම.
3. කාබනික පෝරු ලබාගැනීම සඳහා මූලාශ්‍රයක් සහ හම, ඇට සහ ලේ යනාදිය මගින් නිපදවන අනෙකුත් අතුරු නිෂ්පාදන

කාර්මිකත්වයට පත් බොහෝ රටවල වාහක බලය හැවියට සතුන් උපයෝගී කරගැනීම අතීතයට සීමා වූ දෙයක් වුවත් අපේ රටට සුදුසු ශිල්පීය ක්‍රමයක් වශයෙන් ඉදිරියටද සත්ව වාහක බලය උපයෝගී කරගැනීමට සිදුවන බව පැහැදිලිය.

පෝෂණ මට්ටම

අප ජනතාවගේ පෝෂණ මට්ටම තවම ඉතාමත් පහත් මට්ටමක පවතී. පුද්ගලයකුගේ පෝෂණදායී ආහාර වේලකට යටත් පිරිසෙයින් පෝෂණපදාර්ථ ග්‍රාමී 65 ක් වත් අඩංගු විය යුතු යයි සලකනු ලැබේ. මෙයින් අඩු වශයෙන් ග්‍රාමී විස්සක් කිරි, මස් හා බිත්තරවල අඩංගු සත්ව පදාර්ථ විය යුතුය. අපේ අසල්වැසි රටවල් හා සසඳන විටද, අප පුද්ගලයකු පාවිච්චි කරන කිරි ප්‍රමාණය ඉතාමත් අඩු වේ. ඇත්තවශයෙන්ම පුද්ගලයෙක් අඩු ගණනේ දිනකට කිරි අඩුන්ස 05 ක් හෝ 06 ක් පානය කළ යුතුය. එහෙත් සංඛ්‍යා ලේඛන අනුව බලන කල දැනට මෙරට එක් පුද්ගලයෙක් දිනකට පානය කරන කිරි ප්‍රමාණය අඩුන්ස 2 කි. සාමාන්‍යයෙන් බොහෝ අය කිසිසේත්ම කිරි පානය නොකරති. එම අඩුන්ස 2න් එක් අඩුන්සයක් පමණක් දේශීය වශයෙන් නිපදවන අතර, ඉතිරිය පිටරටින් ගෙන්වනු ලැබේ. කිරි සහ මස් වර්ග මෙරටට ගෙන්වීම සඳහා වර්ධනයක් පාසා අපේ රට රුපියල් දස ලක්‍ෂයක් පමණ වැය කරයි.

සියාම, කුඹුරු මැඩවීම, ගොයම පැහීම සහ ගොවිපල නිෂ්පාදනය ප්‍රවාහනය කිරීම ආදී වශයෙන් ගොවිතැන් කටයුතු හා අදාළ නොයෙකුත් කාර්යයන් සඳහා මෙරට වැසියන් ඇත අතීතයේ සිටම වාහක බලය වශයෙන් ගවයින් යොදා ගත්හ. මෙරටට වාහක බලය වෙනුවට ප්‍රමාණවත් ආදේශක වශයෙන් ගොවිපල යාන්ත්‍රීකරණය සතුටුදායක වේද යන්න සැක සහිතය. විශේෂයෙන් සුළු ගොවියා තවත් අවුරුදු ගණනාවක් තුළ සත්ව වාහක බලය කෙරෙහි විශ්වාසය තහවුරු කර ඇත. මෙරට ආර්ථික හා කාර්මික පසුකලය සලකනකල සත්ව වාහක බලයෙහි ඇති වාසි සුළුකොට තැකිය හැකි නොවේ. එහෙයින් වාහක බලය පිළිබඳ තත්වය පමණක් සැලකුවද කිරිපට්ටි පාලනය ගොවිතැන් කටයුතු හා බැඳී පවතී. එහෙත් අතීතම පරිදි මස් පිණිස දිගටම කරගෙනයන සත්ව සාකනය හේතුකොටගෙන

හරක් සංඛ්‍යාව වර්ධනය වීමත් සමඟ අඩු වෙමින් පවතින අතර, එය දේශීය කෘෂිකර්ම ක්ෂේත්‍රයට අසුභ සලකුණක් වේ. රටට ගැලපෙන පරිදි මස් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තියක් ඉක්මණින් සකස්කර ක්‍රියාත්මක කිරීම රටට වැඩිදායි වන්නේය.

ගව පෝර, හම්, ලේ සහ කටු යනාදිය කිරි පවටියකින් ලැබෙන අතුරු නිෂ්පාදන වේ. මෙම අතුරු සම්පත් වලින් අප ප්‍රයෝජන ගනුයේ ඉතාමත් අඩු මට්ටමකිනි. එක එළ-දෙනකගෙන් දිනකට ගොම රාත්තල් 30 සිට 35 දක්වා ලබාගතහැකියැයි ගණන් ලබා තිබේ. මෙම පදනම මත එක් එළදෙනකගෙන් අවුරුද්දකට ගොම පෝර වොන් 05 සිට 06 දක්වා සංඛ්‍යාවක් ලබාගැනීමට පුළුවන් වන්නේය. ගොම, මුත්‍රා සහ ඉවන යන තණ රොඩු එක්රැස් කළහොත් එක් එළදෙනකගෙන් අවුරුද්දකට පෝර වොන් 10 සිට 12 දක්වා ප්‍රමාණයක් ලබාගැනීමට පුළුවන් වේ.

ගව සාන්තය

දිනකට ගවයින් 500 ක් පමණ මස් පිණිය සාන්තය කරනු ලැබේ. එසේම යොද ඇති තහනම් පිළිබඳව සැලකිල්ලක් නොදක්වා මිහරකුන් සහ එළහරකුන් සැහෙන සංඛ්‍යාවක් දිනපතාම භොර රහසේ මරාදමනු ලබන බවත් වාර්තා වේ. 1967 සංඛ්‍යා ලේඛන සලකා බලමු. මෙම වර්ෂයේ වාර්තාගත සාන්තය කළ ගවයින් සංඛ්‍යාව 2,17,000 කි. එහෙත් ඇස්තමේන්තු කර ඇති සංඛ්‍යාව 2,44,000 කි. මෙම සංඛ්‍යා දෙක අතර ඇති වෙනස 27,000 එම වර්ෂය තුළ භොර රහසේ සාන්තය කරන ලද ගවයින් සංඛ්‍යාව වේ. එම අවුරුද්දේ වාර්තාගත සාන්තය කළ මිහරක් සංඛ්‍යාව 51,000 කි ඇස්තමේන්තු කරන ලද සංඛ්‍යාව 83,000 කි එනම් එම අවුරුද්ද තුළ භොරෙන් මරණ ලද මිහරක් සංඛ්‍යාව 32,000 ක් පමණ වේ. මෙම ගව සාන්ත රටාවේ අඩුවීමක් සිදුව ඇතැයි සිතීමට කවර හෝ හේතුවක් නොමැත. මෙම තත්වය දිගටම පැවතුනහොත් අප ගව සම්පත අප විසින්ම ගිලදමන දිනය වැඩි ඇතක නොවේයැයි පැවසිය හැක.

දැනට ඇති සම්පත් හරිහැටි උපයෝගී කර ගනු ලැබෙනම් මෙරට කිරිපට්ටි පාලනය දියුණු කිරීම ප්‍රශ්ණයක් නොවේ. ඉඩම්, ජල සම්පත්, වර්ෂාපතනය සහ දිවයිනෙහි නොයෙකුත් පෙදෙස්වල දක්නට ලැබෙන දේශගුණය කිරි පට්ටි පාලනය සඳහා අතිශයින්ම හිතකර සාධක වේ. කෘෂි දේශගුණය අනුව කිරි පට්ටි පාලනය සඳහා සුදුසු ප්‍රධාන කලාප තුනකට ශ්‍රී ලංකාව වර්ග කළ හැක. එනම් තේ ත්‍රිකෝණය, පොල් ත්‍රිකෝණය සහ තමන්කඩුව හෙවත් මහවැලි ගංගාධාර ප්‍රදේශයයි හුගෝලීය වශයෙන් මෙම ප්‍රදේශ උඩරට, මැදරට සහ පහත රට කලාප වශයෙන් හැඳින් වේ.

නුවරඑළිය, අඹවෙල, හපුතලේ, වැලිමඩ, බදුල්ල, බණ්ඩාරවෙල වැනි සාන අවට ඇති ප්‍රදේශ ඇතුළු අඩි 4,000 කට උසින් පිහිටා ඇති කලාපය උඩරට වශයෙන් හැඳින්වෙනු ලැබේ. අඩි 1,500 ට වඩා උස එහෙත් 4,000 ට අඩු ප්‍රදේශ මැදරට යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ. හැටන්, නලවකැලේ, නාවලපිටිය, මහනුවර, ගම්පල, බදුල්ල සහ බණ්ඩාරවෙල මැදරට කලාපයට ඇතුළත් වන්නේය. අඩි 1,500 ට අඩු පෙදෙස් පහත රටට ඇතුළත් වේ. කොළඹ, කළුතර, මීගමුව, කුරුණෑගල, රත්නපුර සහ අවිස්සාවේල මෙම කලාපයට අයත් ය.

වාර්ෂික වර්ෂාපතනයට අනුව මෙම ප්‍රධාන ප්‍රදේශ තුන තෙත් කලාපයට හෝ වියළි කලාපයට ඇතුළත් වන්නේය. සාමාන්‍යයෙන් උඩරට තෙත් කලාපයට 75'' ට වැඩි වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් ලැබෙන අතර, උඩරට වියළි කලාපයට ලැබෙන වර්ෂාපතනය 60'' ට අඩුය. මැදරට වියළි හා තෙත් කලාප දෙකට ම 70' සිට 80'' දක්වා වර්ෂාපතනයක් ලැබේ. පහත රට මෙම ප්‍රමාණය 50'' සිට 70'' දක්වා වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සම්පූර්ණ කිරි නිෂ්පාදනයෙන් 42% ක් පමණ තේ ත්‍රිකෝණයෙන්ද, 23% ක් පොල් ත්‍රිකෝණයෙන්ද, 35% ක් පොළොන්නරුව, වවුනියාව, යාපනය සහ අනෙකුත් සාන අයත්වන පහතරට ප්‍රදේශ වලින් ද ලැබේ. දිවයිනෙහි සම්පූර්ණයෙන්ම වගාකර ඇති බිම් ප්‍රමාණයෙන් දළ වශයෙන් 1/3 ක් පමණ තේ ත්‍රිකෝණයෙන් සහ පොල් ත්‍රිකෝණයෙන්ද වේ. ලංකාවේ ජාතික කිරි නිෂ්පාදනයෙන් 2/3 ක් පමණ ලැබෙනුයේද මේ ප්‍රදේශයෙනි.

නිසි තැන

පසුගිය ශතක ගණනාවක් තුළම කිරිපට්ටි පාලනය මෙරට ජනතාවගේ වැදගත් කාර්යයක් විය. එහෙත් මෑත අතීතයේදී මෙම කාර්යයට නිසි තැන ලැබුණ බවක් කිව නොහැක කිරි ලේඛලය පිහිටුවීමත් සමඟම කිරිපට්ටි පාලන කටයුතු සංවිධානය කිරීම පිළිබඳව එකලට වඩා අවබෝධයක් ජනතාව ලබා ඇත. කිරි නිෂ්පාදනයන්ට කිරි සඳහා දැනට අවුරුදු වියසකට ඉහත ලැබූ මුදලට වඩා වැඩි මුදලක් දැන් ලබාගත හැක. කිරි නිෂ්පාදනය නැවීමේ ලා කළයුතු දේ තව බොහෝ වෙනත් අප මෙහිලා සාර්ථක මහකට පිවිස නැතැයි කිසිවෙකුට කිව නොහැක. සංවර්ධනයට ඉඩ සලසන වාතාවරණයක් තුළ අප ලබා ගන්නා කිරි ප්‍රමාණය වැඩිවෙමින් පැවතීම තිසා කිරි නිෂ්පාදන ආනයනය ඒ හා පමණින් අඩු කිරීමට අපට හැකිවී ඇත. මෙතැන් බලන කල රටටම කිරි උතුරන දිනය වැඩි ඇත නොවීය යුතුය.

කොළඹ විෂ නැයු කිරි කම්හල, පල්ලේ-කැලේ කල් කිරි කම්හල, පොළොන්නරුවේ උකු කිරි කම්හල සහ දොවෙල විසුරු වියලන ලද කිරි පිටි කම්හල සහ දිවයිනෙහි නොයෙකුත් පෙදෙස්වල පිහිටුවා ඇති කිරි එකතු කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන 57 කිරි හා කිරි නිෂ්පාදන යැකසුම් සඳහා පිහිටුවා ඇති ප්‍රධාන ඒකක වන්නේය.

මෙරට කිරි පට්ටි ව්‍යාපාරයේ සාර්ථකත්වය ප්‍රධාන කරුණු තුනක් මත රඳ පවතී.

1. වඩාත් හොඳ වර්ගයේ ගවයින් ඇතිකිරීම සහ දේශීය ගව වර්ග විදේශ ගව වර්ග හා දෙමුහුන් කිරීමෙන් වඩා උසස් තත්වයේ ගව වර්ග ඇතිකිරීම.
2. වඩාත් හොඳ තෘණ බිම් සංවර්ධනය කිරීම සහ
3. වඩාත් යහපත් කිරි පට්ටි කළමනාකරණ පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීම

අප ගව සම්පතට ලක්‍ෂ තුනහමාරක් එළ දෙනුත් හා මිදෙනුත් ලක්‍ෂයක් වෙනැයි ගණන් බලා ඇත. එහෙත් දේශීය එළහරක් හා මී හරක් වර්ග කිරි නිෂ්පාදනය අතින් උසස් තත්වයක් ලබා නැත. සාමාන්‍යයෙන් ඔවුන් ලබාදෙන කිරි ප්‍රමාණය දිනකට පයින්ට 02 ක් හෝ 03 ක් නොඉක්මවයි. මේ නිසාවෙන් ඔස්ට්‍රේලියාව, නවසීලන්තය, එංගලන්තය, ඩෙන්මාර්කය සහ අප්‍රිකාවේ ඉන්දියාව වැනි රටවල්වලින් ලබාගන්නා උසස් ගව වර්ග මෙරටට හඳුන්වාදීමේ අවශ්‍යතාවය පැහැන නැඟුණි.

විදේශ සතුන්

මෙරට දක්නට ලැබෙන විදේශ කිරි දෙනුන් ගෙන් වැඩිහරියක් ප්‍රේමියන්, අයර්ෂයර් හා ජර්සි වර්ග වේ. මෙම සතුන් වැඩිපුරම ඔවුන්ට ගැලපෙන දේශගුණයක් ඇති උඩරට පෙදෙස් වල ඇතිකරනු ලැබේ. සුදු වැවිලිකරුවන් මෙරටට ගෙන්වූ විදේශ ගව සම්පතීන් මෙහි ආරට හැඩගැසුණු "හැටන් දෙනුන්" හා "කේප්ප දෙනුන්" ද මෙම පෙදෙස්වල වේ. යාහිවාල්, රතු සින්දි, තර්පකාර් සහ හරියානා මෙරටට හඳුන්වා දී ඇති ඉන්දියානු වර්ග වේ. ඉන්දියානු ගවයින් සහ සොමාය කලාපීය ගවයින් සමඟ දෙමුහුන් කරන ලද ඉන්දියානු ගව වර්ග පොල් ත්‍රිකෝණයේ සහ අනෙකුත් විශලි කලාපීය වෙරළබඩ ප්‍රදේශවලට යෝග්‍ය වේ. මේ හැර මුරා හා සූර්නි ඉන්දියාවෙන් අපට ලැබී ඇති කිරි මී දෙනුන් වර්ග දෙකකි.

කිරි ගව වර්ග වැඩිදියුණු කිරීමේ අදහසින් රජය මගින් ලංකාවේ නොයෙක් ප්‍රදේශවල ගොවිපලවල් පිහිටුවා ඇත. මෙවානම් උඩරට-අශේවෙල ගොවිපල, නවසීලන්ත ගොවිපල,

බියගම ගොවිපල සහ බෝපත්තලාව ගොවිපල වේ. මැදරට කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ උදුගොඩ ගොවිපල, තමන්කඩුව ප්‍රදේශයේ කන්දකැටිය පොළොන්නරුව, කොටලිය සහ ත්‍රිකෝණේ දූව ගොවිපල, නිකවැරටිය, රිදියගම, දීරවිල, කරගොඩ උයන්ගොඩ සහ පැල්වෙහෙර ගොවිපලවල් පහත රට පෙදෙස් සඳහා වේ. 1970/77 කාලය තුළ මෙම ගොවිපලවල් විසින් වසුපැටවුන් 16,000 ක් පමණ දෙනුන්, හා පට්ටි ගොනුන් හදුගැනීම සඳහා ගොවීන්ගට විකුණන ලදී. මෙම ගොවිපලවල් වල තවත් එක පරිමාර්ථයක් වනුයේ කිරි නිෂ්පාදනය පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම සහ නොයෙකුත් මට්ටම්වලින් කිරි පට්ටිවල සේවය කරන අයගට පුහුණුවක් ලබාදීමය.

තණ බිම්

තණ බිම් සංවර්ධනය කිරීමට නිසි උයවර නොගෙන, කිරි පට්ටි සංවර්ධනය කළ නොහැක. නිසි පරිදි තණ වගාකරනු ලැබේ නම්, කිරි වැඩි ප්‍රමාණයක් ලබාගැනීමට පුළුවන් බව කිරි පට්ටි පවත්වාගෙනයන ගොවීහු වැඩි දෙනෙක් නොදනිති. කිරි පට්ටිකරුවන් අධෝරයට පත්කරනු ලබන තවත් හේතුවක් වනුයේ ගව පාහාරවල අධික මිලයි. සෑම කාලයකටම ස්ථාවර මිලකට මෙම පාහාර ලබාගැනීම සඳහා විධි විධාන යෙදීම ඔවුන් උනන්දු කරවීමකි.

කිරි දෙනක හෝ දෙදෙනකු සිටින කිරි පට්ටිකරුවන් ලක්‍ෂ 20 ක් පමණ දැනට මෙරට සිටිති. එහෙයින් මෙරට කිරියෙන් ඉතිරිවීමට නම් වි ගොවීන්ගේ කරන්නන්ට දෙන සහතික මිල, සහනාධාර, දිරිගැන්වීම හා සෙසු ආරක්‍ෂාවන් වැනි සියළුම සේවා හා පහසුකම් මෙම සුළු කිරි පට්ටිකරුවන්ටද දිය යුතුවම ඇත. කිරි පට්ටි සංවර්ධනය පිළිබඳ විදුන්වෙන දෙනුමක් හා අවබෝධයක් ලබා ඇත්තේ මින් ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකි. මොදුනට අවශ්‍ය අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව ලබාදීම අනාගත සමාදායීය පදනම වන බව සුන පුනා කිව යුතු නොවේ. දිවයිනෙහි නිපැවන සම්පුණ කිරි ප්‍රමාණයෙන් 90% ක් පමණ ලැබෙන්නේ මොවුන්ගෙනි.

පුණ කාලීනව මෙන්ම අර්ධ කාලීනව කටයුතු කරන කිරි පට්ටිකරුවන් මුහුණ දී ඇති තවත් වැදගත් ගැටළුවක් වනුයේ තණ බිම් නොමැති වීමයි. විශාල වාරිආර්ථන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී තණ බිම් සංවර්ධනය කෙරෙහිද සැලකිල්ලක් දක්වීම අවශ්‍යය. නියමිත සැලැස්මක් හා අරමුණක් ඇතිව මානුෂික, සත්ව ආ ස්වාභාවික සම්පත් නිසි පරිදි උපයෝගී කරගනු ලැබෙන්නේ නම් කිරි පට්ටි සංවර්ධනය සඳහා මෙරට ඇති බලාපොරොත්තු සාක්‍ෂාත් කරගත හැකි වන්නේය.

හේ හෝ ජ ජ:

කුඹුරක් මඩවනකොට, නැත්නම් මී කිරි හට්ටියක් ගන්නකොට තමයි අපට මී හරක් මතක් වෙන්නේ. අනිත් වෙලාවට වැඩිපුරම උන් දකින්නේ මඩේ ලැගලා. නැත්නම් වතුරකට බැහැලා.

මී හරකුන්ගේ හම කළු පාට නිසා හිරු රැස් හුඟක් ඇදගන්නවා. එළ හරකුන්ගේ වගේ නොයෙකුත් පාට ලොම් වලින් පිරුණු ආවරණ හමක් මී හරකුන්ට නැහැ. දහඩිය පිටකිරීම අනිකුත් මී හරක් හරිම දුර්ලබයි. උන්ට දැඩි අවච නියෙනකොට ඇඟට උරාගන්න රක්ෂිත දරාගන්න බැරි කරමි. ඒ නිසයි මී හරක් නිතරම මඩේ නැත්නම් වතුරට වී ඉන්න කැමති.

ඉන්දියාවේ ජාතික කිරි නිෂ්පාදනයෙන් 55% ක් දෙන්නේ මී දෙනුන්. ශ්‍රීලංකාවේ මී කිරි ලැබීම අඩු වෙලා. එයාලා පරික්ෂණ කරලා හොයන් තියෙනවා මී හරකුන්ට සිසිල් වාතාවරණයක් දීම හරි වැදගත් කියලා. නිදුල්ලේ තණ කැමට ගෙනියනවා නම් උදේ 11.00 ට පෙරන් සවස 5.00 ට පස්සෙන් එසේ කිරීම වඩා සුදුසුයි. හරක් බලාගන්න පුළුවන්නම් රූට නිදුල්ලේ තණ කන්න යැවීම වඩා හොඳයි. සිසිල් පරිසරයක උන්ගේ ලේ ගමනා ගමනයන් හොඳින් සිදු වෙනවා.

අවල් කාලයේ වතුර ඇලකට වෙලා ඉන්න උන් කැමති මේ නිසයි. හැබැයි අවච සැර වෙලාවකට වතුරට ගෙනිහින් දැඩි අවච නියෙද්දීම ආපසු උන්ව අරගෙන ආවොත් වතුරේ හිට්ද්දී උන් ලබාගත් සනීපය අවචේ ඒම නිසා නැතිව යනවා. ළඟ පහතක වතුර ඇලක් නැත්නම් හෙවනක බැඳලා රස්තේ වැඩි වෙලාවන්හි තුන් හතර සැරයක් ඇඟට වතුර බාල්දි කිහිපයක් දමමත් ඇති. ලොකු මී පට්ටි නියෙන ගොවිපලවල නාන කාමරවල වගේ වතුර මල් නියෙනවා. අපේ මැල්සිරිපුර රාගෙර ගොවිපලේ මී හරකුන්ටත් මේ වගේ නාන කාමර පහසුව තියෙනවා. අනෙක් ප්‍රධාන සත්ව ගොවිපලවල පුංචි වැව් පොකුණු තියෙනවා.

ඉන්දියාව මේතරම් මී හරක් ගැන පරික්ෂණ කරන්නේ කිරි ගන්න විතරද? නැහැ. එරට සුළු ඉඩම් හා කුඹුරු හිමියන්ගේ ගොවිතැන් කටයුතුවල මුල්තැනක් ගන්නේ මී හරකුන්. කුඹුරු මඩවන්න වගේම මී හරක්ගෙන් ලැබෙන ගොම, මුත්‍ර ආදියත් කුඹුරට නැත්නම් ගොවිපලට ගන්නවා. පෝර වලට කරන වියදම් අඩු වෙනවා.

ශ්‍රී ලංකාවේ මී හරකුන්ට තිබුණ තැන මුක්ටර්වලටයි, කෘතීම පෝරවලටයි ලැබිල හැඩයි. ඒත් මින් ඉදිරියට ගොවි ජනපදයන්හි ඉඩම් ලබන්නවුන්ට මී හරක් බානක් දීම ගැන දැන් සැලකිල්ල යොමු වෙලා.

ලෝකයේ මී හරක් සම්පතීන් 97% ක් ඉන්නේ ආසියාවේ. එහෙම නියෙද්දී මුක්ටර් හා පෝර වගේ දේවලට ආසියානු රටවල් විශාල මුදල් සම්භාරයක් වැය කිරීම තම ස්වභාවික සම්පත් නොසලකා කරන වැඩක් බව වැටහිලා.